

Konya ve Karaman İlleri Dış Ticaret Raporu

Güvenç GÜRBÜZ
MEVLANA KALKINMA AJANSI

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ.....	2
2	Konya İli İç Ticaret Yapısı.....	3
3	Konya İli Dış Ticaret Yapı.....	4
3.1	Konya İli Genel İhracat Durumu.....	4
3.2	Konya İli Genel İthalat Durumu.....	6
4	Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	8
5	Karaman İli İç Ticaret Yapısı.....	9
6	Karaman İli Dış Ticaret Yapı.....	10
6.1	Karaman İli Genel İhracat Durumu.....	10
6.2	Karaman İli Genel İthalat Durumu.....	11
7	Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	14
8	TR52 Bölgesi İthalat ve İhracat Projeksiyonu.....	15
9	KAYNAKÇA.....	17

1 GİRİŞ

Uluslararası ticaret, uluslararası sınırlar ve bölgeler arasında yapılan mal ve hizmet ticaretidir. Pek çok ülkede gayri safi yurt içi hasılanın önemli bir kısmını oluşturur. Çok eski zamanlardan beri varolsa da, ekonomik, sosyal ve siyasi önemi son yüzyıllarda belirgin bir biçimde artmıştır. Dış ticaret, ithalat ve ihracattan oluşur ve dış ülkelerle mal bazında yapılan ticaret rakamlarını içerir. Bir ülkenin ekonomik ilişkilerinin önemli bir bölümünün, dış ticaret istatistiklerinde gözlemlenmesi mümkündür.

Dış ticarete en önemli göstergeler, dış ticaret açığı ve dış ticaret hacmi rakamlarıdır. İthalatın ihracattan fazla olması halinde dış ticaret açığından, fazla olması halinde ise dış ticaret fazlasından söz edilir. Dış ticaret hacmi denildiğinde ise, ithalat ve ihracat rakamlarının toplamı, yani o ülkenin gerçekleştirmiş olduğu toplam dış ticaret akla gelmelidir.

TR 52 Bölgesi Konya ve Karaman illerinden oluşmakta olup, tarihten süregelen bir köklü bir ticaret geleneği bulunmaktadır. Bölgemizde ihracatın artmasına karşılık ithalatta büyük oranlarda artmaktadır. Bölge olarak ihracatımızın önemli bir kısmını Yakın ve Ortadoğu Asya Ülkelerine ve AB üyesi ülkelere yapmaktayız. Bölgenin dış ticaret performansını olumsuz yönde etkileyen temel sorunlardan bir tanesi hammadde ve girdi süreçlerinde yapılan ara mal ithalatıdır. Gerek Konya Karaman Bölgesinde gerekse ülkede ithalatımızın çok önemli bir bölümü ara malları oluşturmaktadır. Toplam ithalat içerisinde ara mal ithalatının Türkiye genelinde olduğu gibi bölgemizde de oldukça yüksek olduğu tahmin edilmektedir. Bu oranın yüksek olmasının sebepleri arasında yatırımlarda ve ihracattaki artışın yanı sıra uluslararası piyasalarda emtia fiyatlarının yüksekliği de önemli yer tutmaktadır.

Hazırlanan bu rapor Konya- Karaman Bölgesinin iç ve dış ticareti hakkında mevcut durum bilgilerini ve istatistiklerini vermekte olup, bölgenin üretim ve buna bağlı olarak gerçekleştirilen ticareti için bazı sorunlar tespit edilip, bunlara öneriler sunulmuştur.

2 Konya İli İç Ticaret Yapısı

Konya İli konumunun ve coğrafi avantajlarından dolayı sanayi ve ticaret alanında büyük bir potansiyele sahip olup özellikle Türkiye iç ticaretinde önemli bir paya sahiptir. Tarım makineleri, otomotiv yedek parça ürünleri, lastik-plastik ürünleri, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir – çelik ürünleri, imalat makineleri, ayakkabı, mobilya, dokuma giyim, tuz alüminyum, mermer ilde ticarete başlıca ürünlerdir.

Konya Türkiye'nin en fazla un, tuz ve şeker üreten ilidir. Türkiye'nin tuz ihtiyacının yaklaşık %65'ini Konya karşılamaktadır. Ayrıca Konya'da çikolata ve şekerlemeyle beraber gıda sektörü de oldukça revaçtadır.

İl maden potansiyeli bakımından krom, magnezit, linyit kömürü, barit, mermer , boksit, manganez, sodyum sülfata sahip olup, Türkiye'nin tek Alüminyum üretim tesisi Seydişehir ilçesinde bulunmaktadır.

Konya, endüstriyel hidrolik devre elemanlarından; hidrolik silindir, hidrolik pompa ve hidrolik motor üretiminde Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerinde birdir.

Konya, tarım alet makine ve ekipmanları imalatında Türkiye üretiminin %65'ine sahip olup, traktörlerde kullanılan parçaların %90'nı ve tarım makinalarında kullanılan parçaların tamamını üretebilmektedir.

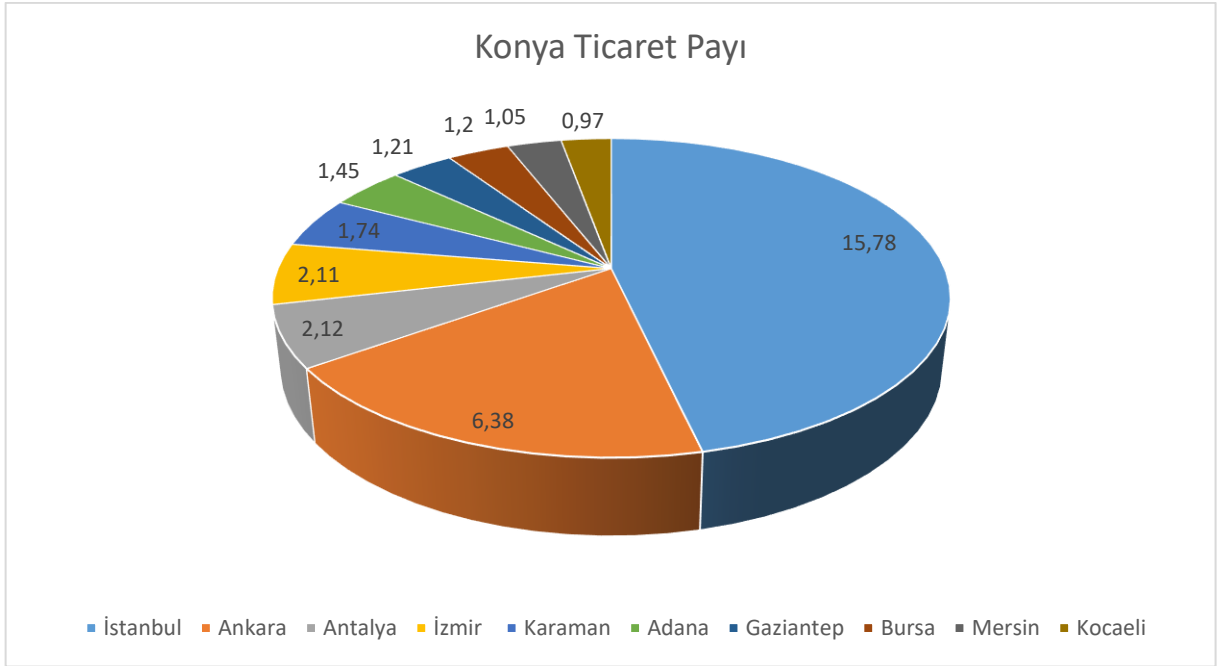
Konya'da otomotiv yan sanayisi de ilin ticaret hacminde büyük öneme sahiptir. Otomotiv yan sanayi sektöründe birçok marka modelin %70'den fazla parça ve ekipmanı Konya'da üretilmektedir.

Konya'da ayrıca Dünyaca ünlü olan Huğlu av tüfekleri ve silah üretilmektedir. Üretilen bu ekipmanlar sadece iç piyasaya değil dış piyasaya da gönderilmektedir. Beyşehir'in Üzümlü ve Huğlu mahalleleri Türkiye'deki av tüfeği ihtiyacının %70'ini karşılamaktadır.

Konya ili; çelik, sfero ve alüminyum döküm sanayi ile ülkemizin önemli döküm üretim merkezlerinden biridir. Metal döküm sanayi sektöründe 2015 sonu itibariyle 310 firmada 6164 kişi istihdam edilmekte olup, sektörde yılda 270.000 ton kapasiteyle üretim yapılmaktadır. Bu da Türkiye'deki metal döküm üretiminin %18'ine tekabül etmektedir.

Konya en fazla iç ticaretini İstanbul'la yaparken bunu Ankara ve Antalya Takip etmektedir. (Şekil 1) Ticarete konu olan mallar açısından, tarımsal ve hayvansal ürünler

önemini devam ettirmekte olan il, son yıllarda imalar sanayisinde sağlanan gelişme ve ürün çeşitliliği ile sanayi ürünlerinde de Türkiye iç ticaretinde önemli paya sahip illerden biri durumuna gelmiştir.



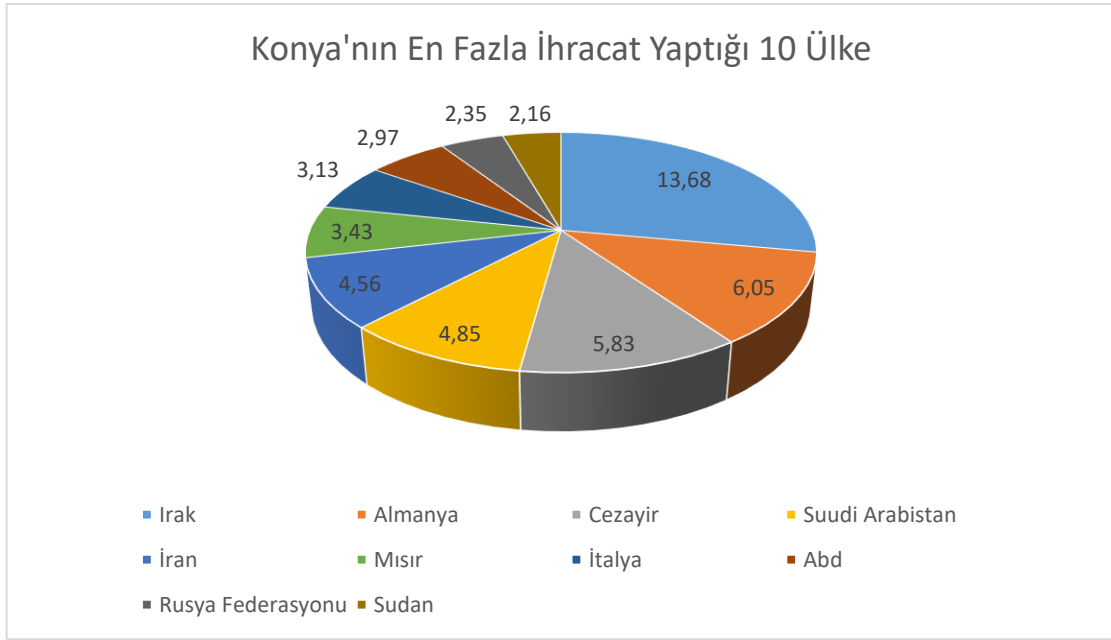
Şekil 1. Konya'nın İç Piyasa Ticaret Dağılımı

Konya ilinin en fazla ticaret yaptığı şehirler sırasıyla İstanbul, Ankara ve Antalya olurken, en az ticaret yaptığı iller Bursa, Mersin ve Kocaeli'dir.

3 Konya İli Dış Ticaret Yapısı

3.1 Konya İli İhracat Genel Durumu

Konya ilinde 2015 yılında en fazla ihracat yapılan ülkeler Şekil 2' de yer almaktadır. Buna göre Konya ilinin en fazla ihracat yaptığı ilk üç ülke sırasıyla Irak, Almanya ve Cezayir olmaktadır.



Şekil 2. Konya'nın İhracat Yapılan Ülkeler Arasında Dağılımı

Konya ilinde en fazla ihraç Edilen İlk 10 Ürün aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Konya en fazla ihracatını Irak ve Almanya ile yapmaktadır.

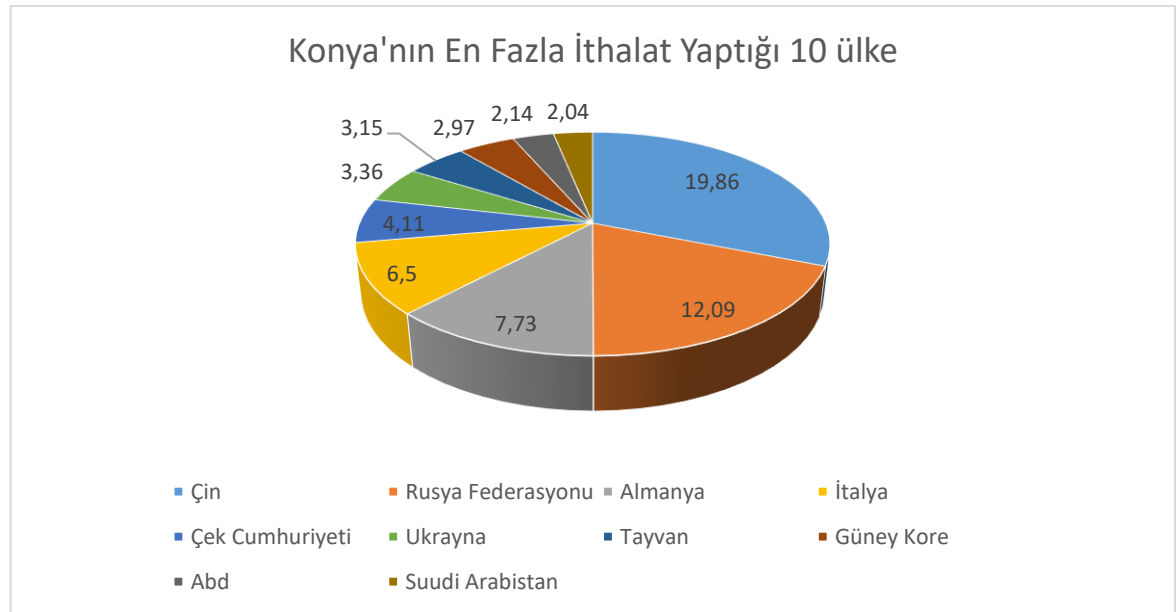
Tablo 1. Konya ilinde en fazla ihraç Edilen İlk 10 Ürün

İhracatı Yapılan İlk 10 Ürün	İhracat Dolar	Payı (%)
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	452.455.196	33,44
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	224.610.394	16,60
Demir veya çelikten eşya	70.216.245	5,19
Hububat, un ,nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	64.440.999	4,76
Kakao ve kakao müstahzarları	61.483.477	4,54
Süt ürünleri, yumurtalar, tabb bal, diğer yenilebilir hayvansal menşei ürünler	60.139.117	4,44
Plastikler ve mamulleri	59.657.928	4,41

Alüminyum ve alüminyumdan eşya	52.753.685	3,90
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	34.204.890	2,53
Elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	24.603.234	1,82

3.2 Konya İli İthalat Genel Durumu

Konya ilinde en fazla ithalat yapılan ilk 10 ülke aşağıdaki grafikte yer almaktadır. İlde en fazla ithalat Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçalarıdır. (Şekil 3)



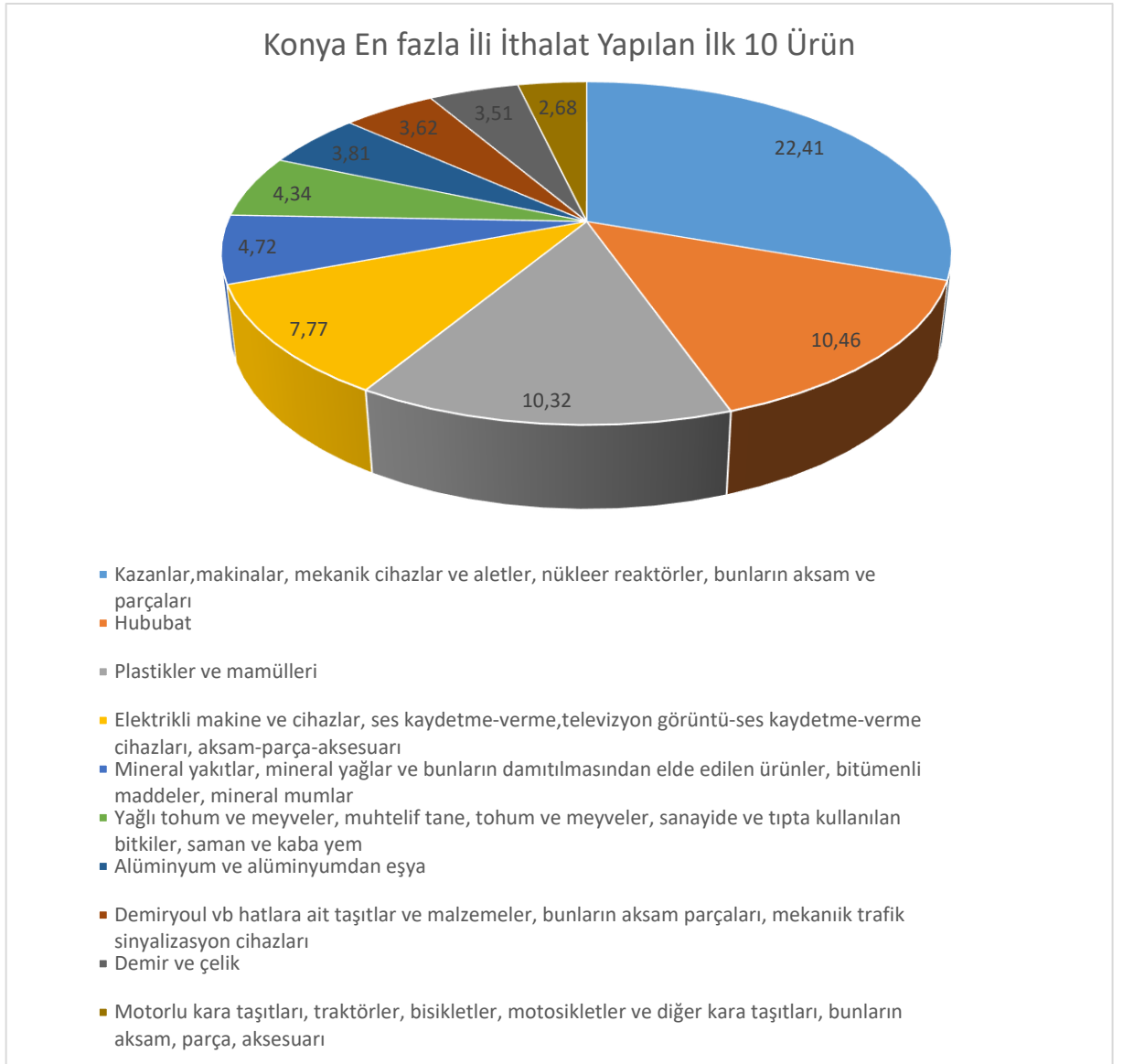
Şekil 3. Konya ilinde en fazla ithalat yapılan ilk 10 ülke

Konya ilinde İthalatı Yapılan İlk 10 ürün aşağıdaki tablodadır. İlin en fazla ithalat yaptığı ülke Çin'dir.

Tablo 2. Konya’da en fazla ithalat yapılan ilk 10 ürün

İthalat Yapılan İlk 10 Ürün	İthalat Dolar	Payı(%)
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	261.575.516	22,41
Hububat	122.049.777	10,46
Plastikler ve mamulleri	120.423.179	10,32
Elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	90.643.725	7,77
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	55.090.392	4,72
Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	50.604.930	4,34
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	44.441.900	3,81
Demiryolu vb hatlara ait taşıtlar ve malzemeler, bunların aksam parçaları, mekanik trafik sinyalizasyon cihazları	42.258.980	3,62
Demir ve çelik	40.950.359	3,51
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	31.273.874	2,68

Konya ilinde en fazla ithalatı yapılan ürünlerden en büyük payı Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar almaktadır. Burada genellikle hammadde bulunduğundan dolayı bunların ülkemizde direk üretimi şu anki koşullarda mevcut gözükmemektedir. İkinci sırayı ise %10,46 ile Hububat ürünleri alırken, bunların dışarıdan ithal edilmesi bölgemiz ve ülkemizin bu ürün çeşidi bakımından kendi içinde yeterli olmadığı görülmüştür. (Şekil 4)



Şekil 4. Konya İthalat yapılan ilk 10 ürün

4 Sorunlar ve Çözüm Önerileri

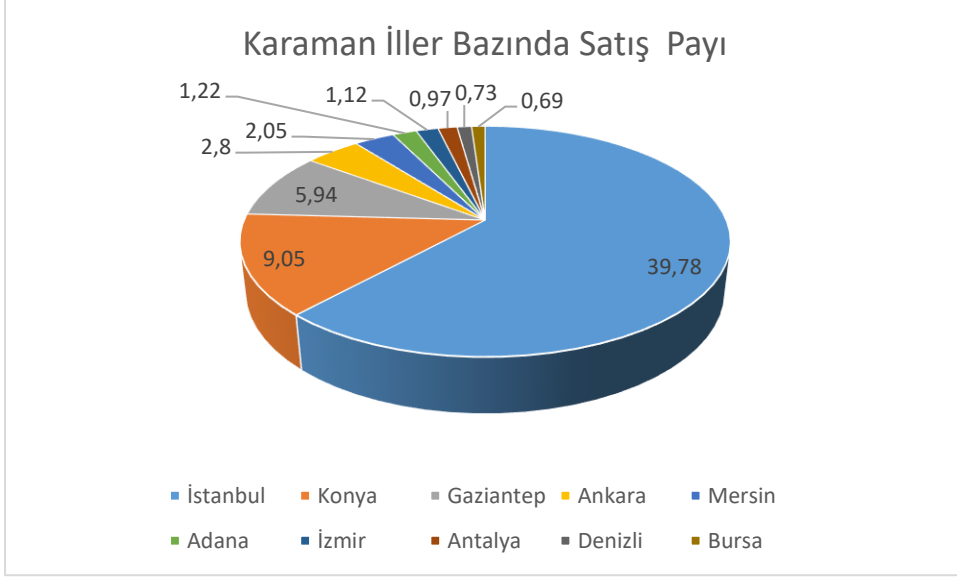
- Firmalar arasında kümelenme, ortaklık kültürü gibi büyüme stratejileri konusunda farkındalık yaratılmalıdır. Bunun yanısıra ilde var olan Otomotiv Yan Sanayi ve Tarım Aletleri kümeleri daha aktif olarak çalışarak yurtiçi ve yurtdışı hibe programlarına başvurabilirler.
- Firmalar nitelikli personelleri bünyelerine kazandırmaya ve süreklilik sağlamaya çalışmalıdır. Ayrıca elemanlarını yetiştirmek için hizmet içi eğitimler vererek şirketlerinin insan kaynakları sermayesini kuvvetlendirmelidirler.

- Konya’da aile şirketleri sayısı oldukça fazla olup, bu tür şirketlerin kurumsallaşmak için stratejiler üretmesi gerekmektedir.
- Konya’da dış ticaret konusunda yetişmiş eleman eksikliği bulunmaktadır. Bu konuda eleman yetiştirilmesi gerekmektedir.
- İhracatta özellikle dış pazarları tanıma ve mevzuata ilişkin sorunları olan firmalara yönelik olarak üretim, pazarlama, mevzuat, teknoloji vb. konularda veri tabanı oluşturularak hem ulusal hem de uluslararası iletişim ağları oluşturulmalıdır. Bu noktadan hareketle, güncel gelişmeler özellikle meslek odalarınca firmalara ulaştırılmaya çalışılmalıdır.
- Firmalar yurt dışı fuar ve sergileri takip etmeli ayrıca katılmaları konusunda meslek odalarınca bilgilendirilmeleri, yönlendirilmeleri ve teşvikleri noktasında gerekli düzenleme ve desteklerin yapılması gerekmektedir.
- Firmalarda yerli malı tüketme ve üretme konusunda farkındalık oluşturulmalı ve gerekli tedbirler alınmalıdır.

5 Karaman İli İç Ticaret Yapısı

Karaman’da ekonomik hayatın temelini tarım başta olmak üzere, hayvancılık, ticaret ve sanayi oluşturmaktadır. Meyvecilikte özellikle elma yetiştiriciliği bakımından ülkemizde ilk sıralarda yer almaktadır. Bunun yanı sıra Karaman tarıma dayalı sanayi un, bulgur, bisküvi, gofret vb. üretiminde Türkiye’de lider şehirlerden biri olup, üretilen ürünler iç ve dış pazara sunulmaktadır. Karaman ili yatırım açısından Türkiye’nin önemli illerinden biri olup Güneş Enerjisi Santralleri, Elma ve Yan ürünleri, mobilya, mermer, ceviz yetiştiriciliği, tatlı su balıkçılığı, Ayçiçek yağı üretimi, polipropilen çuval üretim tesisi gibi konularında potansiyel değerlendirilecek yatırıma sahiptir.

Karaman İlinde net satışlar incelendiğinde ilk üç sektörü %45,45 oran ile imalat sektörü, %20,46 oran ile toptan ve perakende ticaret; Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü ve %14,76 oran ile inşaat sektörü oluşturmaktadır (Şekil 1)



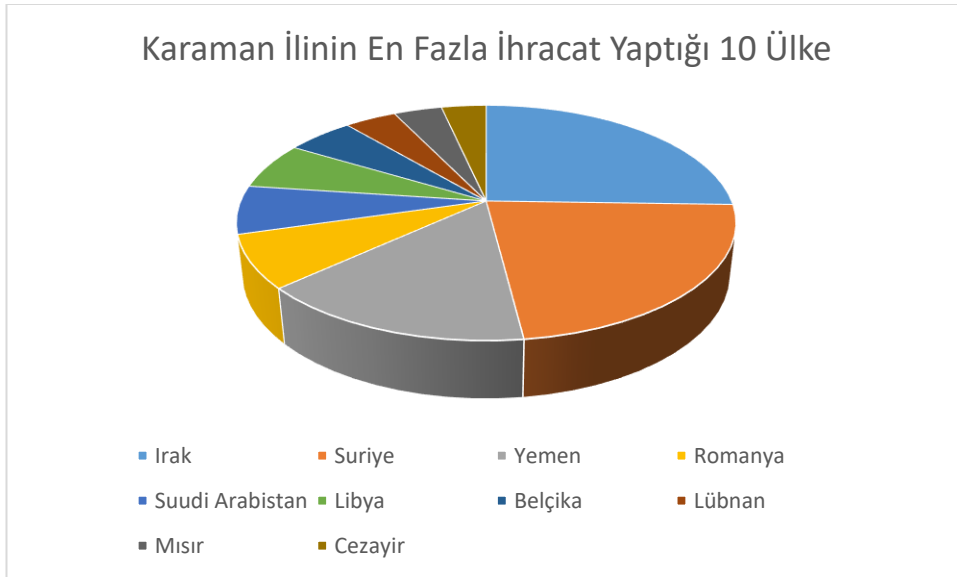
Şekil 5. Karaman'ın İç Piyasa İller Bazında Satış Dağılımı

Karaman iç ticaretini en fazla İstanbul iliyle gerçekleştirirken, en az ticaret yaptığı iller Antalya, Denizli ve Bursa'dır.

6 Karaman İli Dış Ticaret Yapısı

6.1 Karaman İli İhracat Genel Durumu

Karaman ilinde 2015 yılında en fazla ihracat yapılan ülkeler Şekil 2' de yer almaktadır. İlde ağırlıklı olarak ihracat Ortadoğu ülkelerine yöneliktir. En fazla ihracat Irak, Suriye, ve Yemen'dir.



Şekil 6. Karaman İlinin En Fazla İhracat Yaptığı 10 Ülke

Karaman ilinde en fazla ihraç Edilen İlk 10 Ürün aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3. Karaman ilinde en fazla ihraç Edilen İlk 10 Ürün

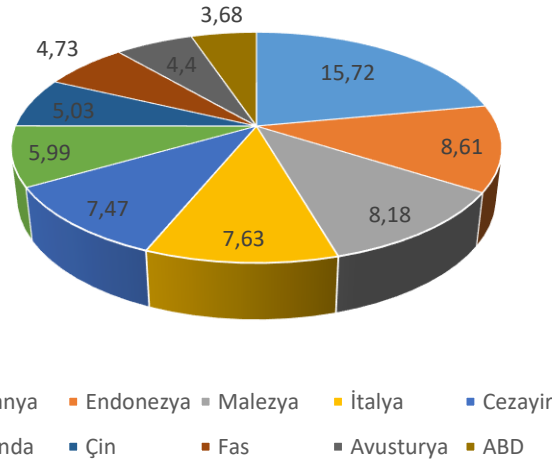
İhracatı Yapılan İlk 10 ÜRÜN	İhracat Dolar	Payı (%)
Hububat, un ,nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	233.285.158	77,81
Kakao ve kakao müstahzarları	35.983.318	12,00
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	6.632.604	2,21
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşei ürünler	5.723.278	1,91
Çeşitli mamul eşya(hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar, fırça vb.)	3.587.862	1,20
Plastikler ve mamulleri	3.383.810	1,13
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	3.112.865	1,04
Şeker ve şeker mamülleri	1.790.958	0,60
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb, prefabrik yapılar	1.188.945	0,40
Hububat	851.242	0,28

Karaman ilinde en fazla ihraç edilen ürün grubu %77,81 gibi büyük bir payla 1. Sırayı Hububat, un ,nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri almaktadır. Karaman’da özellikle gıda alanında büyük ölçekte firmaların varlığı bu sonucun çıkmasında büyük rol oynamaktadır.

6.2 Karaman İli İthalat Genel Durumu

Karaman ilinde en fazla ithalat yapılan ilk 10 ülke aşağıdaki grafikte yer almaktadır. (Şekil 3) Karaman ilinin en fazla ithalat yaptığı ülke Almanya olurken, bunu Endonezya, Malezya ve İtalya takip etmektedir.

Karaman İlinin En fazla İthalat Yapıldığı 10 Ülke



Şekil 7. Karaman ilinde en fazla ithalat yapılan ilk 10 ülke

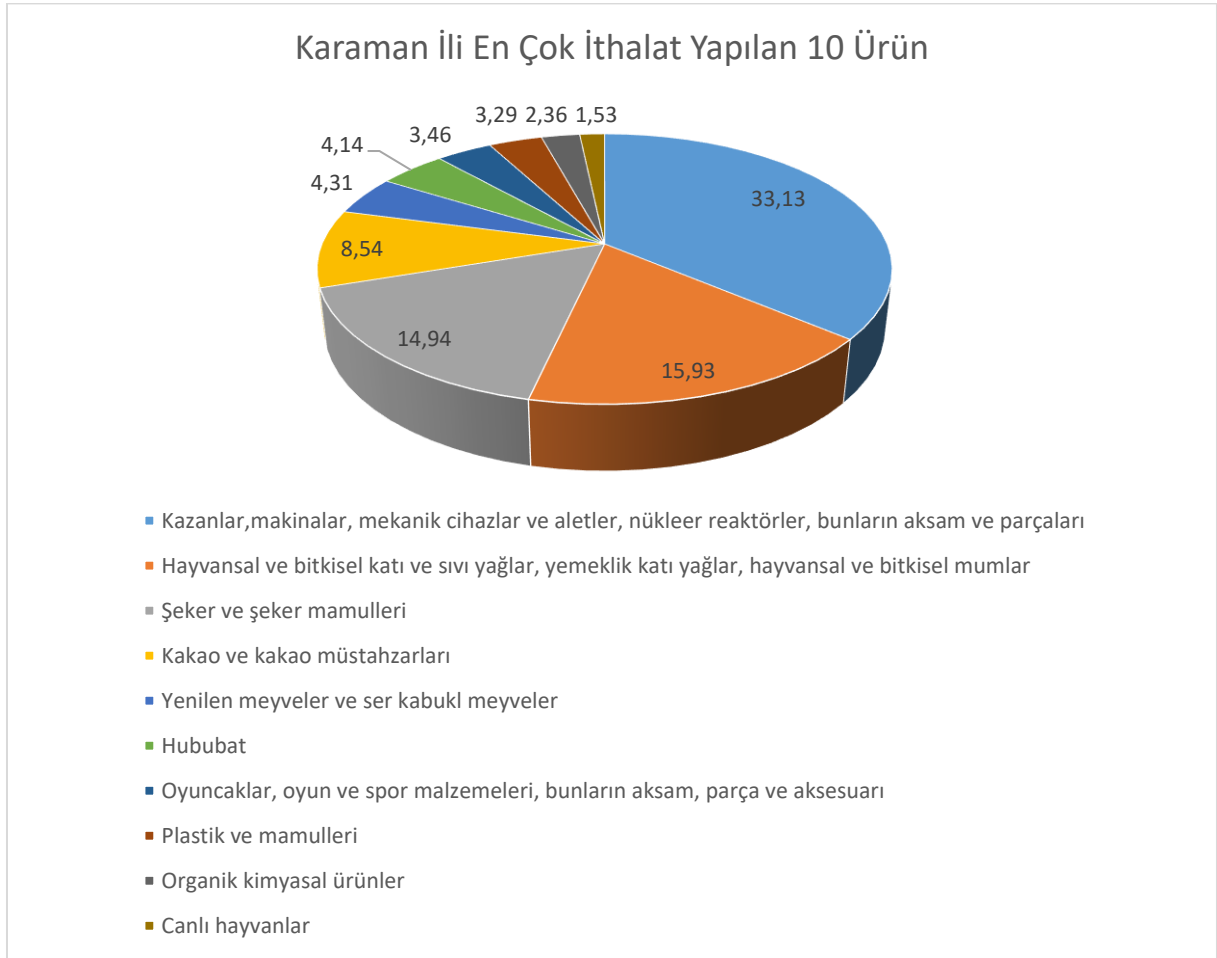
Karaman ilinde İthalatı Yapılan İlk 10 ürün aşağıdaki tablodadır.

Tablo 4. Karaman İthalat yapılan ilk 10 ürün

İthalat Yapılan İlk 10 Ürün	İthalat Dolar	Payı(%)
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	44.327.971	33,13
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	21.310.876	15,93
Şeker ve şeker mamulleri	19.983.982	14,94
Kakao ve kakao müstahzarları	11.425.727	8,54
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	5.769.971	4,31
Hububat	5.543.647	4,14
Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	4.629.931	3,46

Plastik ve mamulleri	4.405.124	3,29
Organik kimyasal ürünler	3.152.842	2,36
Canlı hayvanlar	2.048.793	1,53

Karaman ilinde en fazla ithalat Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları gibi ürünlerde yapılmaktadır. Gıda firmalarının çok fazla olmasından ve ilin kendi içinde bu üretim girdilerini tedarik edememesinde dolayı Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar ürünleri de ithalat yapılan ürünler arasında büyük bir oranda yer almaktadır.



Şekil 8. Karaman İthalat yapılan ilk 10 ürün

7 Sorunlar ve Çözüm Önerileri

-Karaman İlinde mevcut sanayi işletmelerinin çoğunda nitelikli ara eleman ihtiyacı bulunmaktadır. Bu konuda mesleki eğitime yönelik projelerin geliştirilmesi ve eğitimlerin düzenlenmesi, firmaların sahibi ve yöneticileri başta olmak üzere çalışanların niteliğinin artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda Kalkınma Ajansı, KOSGEB ve İŞKUR'la ortak çalışmalar yürütülebilir. Ayrıca üniversite-sanayi işbirliği sağlandığı takdirde mezun olan öğrencilerin iş bulması, iş verenlerin ise yetişmiş eleman kaynağına ulaşması kolaylaşacaktır.

-Çalışma şartlarının düzeltilerek, uygun ücret politikaları uygulanmalıdır.

-Denizyolu ticaretini geliştirmek için Karaman-Taşucu arasına demiryolu yapılabilir.

-İhracatı artırmak için dış ticaret firmalarından danışmanlık alarak kalıcı dış ticaret elemanları yetiştirilmelidir.

-Ekonomik gelişim ve istihdam faaliyetlerini yönetmelerine katkıda bulunan ve aynı zamanda, toplulukları mevcut sanayileri üzerinde yeniden yoğunlaşmaya teşvik eden, yabancı yatırımları çekme noktasında da bölgelere yardımcı olan kümelenme modeli benimsenmeli ve uygulamaya yönelik faaliyetlerde bulunulmalıdır.

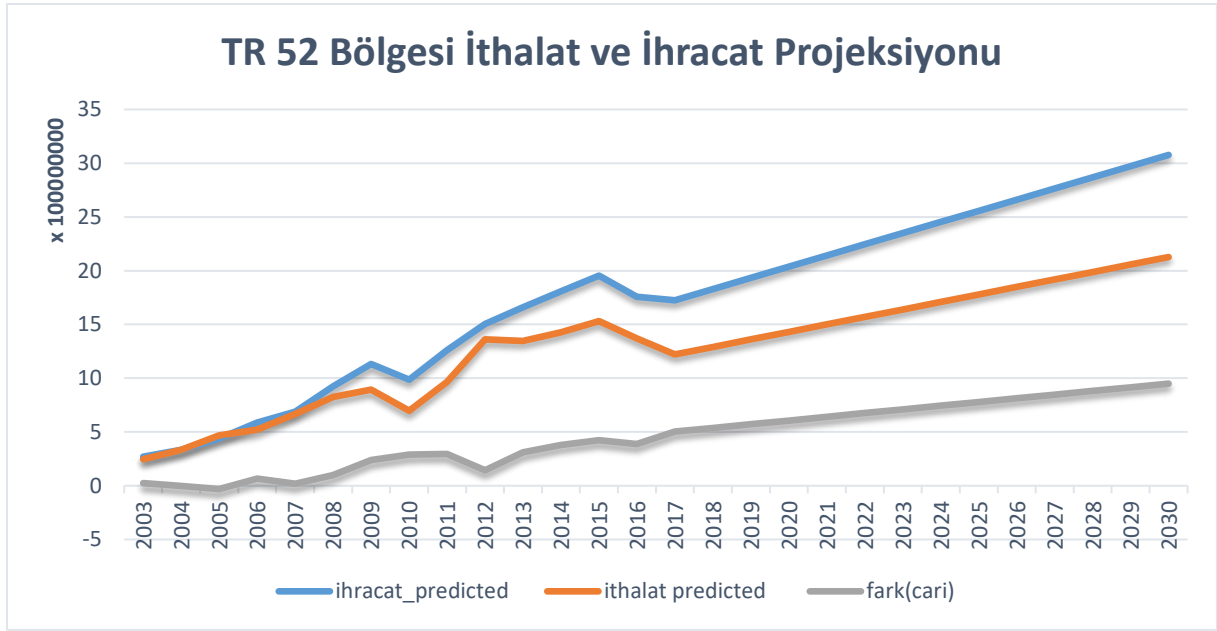
-İlin Ar-Ge'ye dayalı üretim ve istihdam kapasitesi olması gerekenin altındadır. Dolayısıyla, Ar-Ge ve yenilikçilik kapsamında verilen teşviklerin ilde kullanım oranı düşüktür. Ar-Ge kültürünün ve bilincinin oluşturulması amacıyla verilen teşvikler ile ilgili sanayicinin bilgilendirilmesi, aynı zamanda mikro işletmeler açısından verilen teşviklerin yeterliliğinin ve uygunluğunun değerlendirilmesi uygun olacaktır.

-Bölgede bulunan sorunlardan bir tanesi de üretimde ithal ara mal bağımlılığıdır. Bu kapsamda kümelenme çalışmaları yapılarak özellikle gıda alanında çalışan firmalar bir araya gelerek üretim girdilerini ülke içinden hatta bölge içinden tedarik edebilir. Bu kapsamda KOSGEB ve Kalkınma Ajansından teknik ve mali destek alabilirler.

8 TR 52 BÖLGESİ İTHALAT VE İHRACAT PROJEKSİYONU

Tablo 5 TR 52 Bölgesi 2017-20130 arası ithalat-ihracat ve Türkiye dolar kuru tahmini

	ihracat_predicted	ithalat predicted	fark(cari)
2003	270005877,1	246764990,4	23240886,78
2004	332660948,1	335400547,4	-2739599,22
2005	437379714,1	468415064,4	-31035350,22
2006	586960831,1	520562036,4	66398794,78
2007	687011643,1	667375794,4	19635848,78
2008	924736099,1	825512014,4	99224084,78
2009	1133553184	894430693,4	239122490,8
2010	985645956,1	696416177,4	289229778,8
2011	1260743061	964510290,4	296232770,8
2012	1504264970	1361381575	142883394,8
2013	1658262361	1346872429	311389931,8
2014	1807543582	1427774586	379768995,8
2015	1953270951	1530489637	422781313,8
2016	1756873304	1370557351	386315952,8
2017	1725276549	1221668463	503608085,8
2018	1829224454	1291304426	537920028,6
2019	1933172359	1360940388	572231971,4
2020	2037120265	1430576350	606543914,1
2021	2141068170	1500212313	640855856,9
2022	2245016075	1569848275	675167799,7
2023	2348963980	1639484238	709479742,5
2024	2452911885	1709120200	743791685,3
2025	2556859790	1778756162	778103628,1
2026	2660807695	1848392125	812415570,9
2027	2764755601	1918028087	846727513,6
2028	2868703506	1987664049	881039456,4
2029	2972651411	2057300012	915351399,2
2030	3076599316	2126935974	949663342



Şekil 8 TR 52 Bölgesi İthalat ve İhracat Projeksiyonu

SPSS istatistiki paket programıyla yapılmış olan 2017-2030 yılları TR 52 Bölgesi'nin İthalat ve İhracat Projeksiyonuna bakıldığında 2017 yılında sonra ithalatın ve ihracatın arttığı fakat ihracatın trendinin daha pozitif eğimde olduğu görülmektedir. Buna göre Bölge de zamanla cari açığın azaldığı, yapılan üretimde kullanılan hammadde girdilerinin ithal olsa bile ihracat düzeyinin üzerine çıkmadığı anlaşılmaktadır.

9 KAYNAKÇA

- http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046 (TÜİK Dış Ticareti İstatistikleri)
- 81 İl Sanayi Durum Raporu (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı)
- <https://ec.europa.eu/eurostat>
- <https://knoema.com/>
- Türkiye Ara Malı Dış Ticareti(Kalkınma Bankası)
- Konya İli İhracat Analizi (Konya Ticaret Odası)
- 2014-2013 TR 52 Bölge Planı